

CRNA GORA
UPRAVA ZA STATISTIKU

IZVJEŠTAJ

o izvršenim poslovima Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini
i o utrošenim sredstvima obezbijedenim iz Budžeta Crne Gore

Podgorica, mart 2024. godina

SADRŽAJ

U V O D	3
KLJUČNI REZULTATI	3
Definisan pravni okvir:	Error! Bookmark not defined.
Definisan metodološki okvir:.....	Error! Bookmark not defined.
Definisan organizacioni okvir:.....	Error! Bookmark not defined.
Definisan komunikacija sa javnostima:.....	Error! Bookmark not defined.
Izveštaj o izvršenim poslovima popisa u 2023. godini	6
1. Metodološke pripreme	6
1.1 Pripremljena i objavljena Metodologija za pripremu, organizaciju i sprovođenje popisa u 2023. godini.....	Error! Bookmark not defined.
1.2 Pripremljeni i objavljeni popisni upitnici i pripremljeni pomoćni popisni obrasci.....	7
1.3 Identifikovane i pripremljene statističke klasifikacije za potrebe popisa	Error! Bookmark not defined.
1.4 Priprema postpopisnog istraživanja	8
2. Organizacione pripreme.....	8
2.1 Komunikacija sa EUROSTAT-om u vezi monitoringa popisa.....	8
2.2 Izrada podzakonskih akata i izmjene i dopune Zakona o popisu	8
2.3 Izrada pravila, uputstava i ostalih dokumenata	9
2.4 Priprema budžeta i obezbjeđivanje sredstava	10
2.5 Priprema aplikativnih rješenja za unos i obradu podataka.....	10
2.6 Priprema i ažuriranje prostornog registra.....	10
2.7 Sprovedeni postupci javnih nabavki za potrebe popisa	12
2.8 Formiranje komisija i izbor učesnika popisa, shodno organizacionoj strukturi	12
2.9 Obuke učesnika popisa.....	13
2.10 Promotivne aktivnosti i edukacija šire javnosti.....	14
2.11 Distribucija i skladištenje popisnog materijala	15
2.12 Priprema za unos podataka	16
3. Terenski rad prikupljanja podataka.....	16
4. Ostale aktivnosti	17
Zaštita individualnih podataka	17
Zahtjevi Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama (AZLP)	17
Izveštaj o utrošenim sredstvima, obezbijeđenim iz Budžeta Crne Gore	18
1. Pregled odobrenog i realizovanog budžeta.....	18
2. Realizacija po aktivnostima	18

UVOD

Izveštaj o izvršenim poslovima Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini i o utrošenim sredstvima obezbijeđenim iz Budžeta Crne Gore pripremljen je u skladu sa članom 33 Zakona o popisu stanovništva, domaćinstva i stanova ("Sl. list Crne Gore", br. 140/22 od 16.12.2022, 105/23 od 28.11.2023) – (u daljem tekstu: Zakon o popisu).

Cilj popisa je obezbjeđivanje podataka o ukupnom broju i teritorijalnom rasporedu osnovnih jedinica popisa (lica, domaćinstva i stanovi), odnosno o osnovnim demografskim, obrazovnim, migracionim, ekonomskim i drugim obilježjima, na nivou države, jedinica lokalne samouprave i naselja.

Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine (u daljem tekstu: popis u 2023. godini) realizovan je na teritoriji Crne Gore u periodu od 3. do 30. decembra 2023. godine, u skladu sa Zakonom o popisu i metodologijom popisa, a koja je usklađena sa međunarodnim standardima i relevantnim nacionalnim zakonodavstvom, i to:

- ✚ *preporukama Konferencije evropskih statističara za popise stanovništva i stanova 2020. godine*, pripremljene od strane Ekonomske komisije UN-a za Evropu i
- ✚ *okvirnom Regulativom 763/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta Evropske unije o popisima stanovništva i stanova*, kao i ostalim implementacionim regulativama, uz poštovanje Kodeksa prakse evropske statistike.

Sa ciljem postizanja širokog društvenog dogovora i jačanja povjerenja građana u popisni proces, Vlada Crne Gore je sa zainteresovanim akterima (nacionalnim savjetima/vijećima i političkim partijama) potpisala *Sporazum o uslovima za održavanje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova*. U vezi sa tim, inicirane su izmjene Zakona o popisu i izmjene Uredbe o periodu sprovođenja popisa, što je rezultiralo odgađanjem i produženjem perioda trajanja popisa u 2023. godini.

U izvještajnom periodu realizovane su aktivnosti koje su se odnosile na pripremu i sprovođenje popisa u 2023. godini, terenski rad i ostale aktivnosti u vezi sa unosom, obradom i diseminacijom podataka popisa. Za sprovođenje popisa u 2023. godini utrošeno je 1.221.488,19 eura.

Pristupajući odgovorno realizaciji popisnih aktivnosti i izazovima u predpopisnom periodu, Uprava za statistiku je očuvala najvažnije principe zvanične statistike, sa posebnim naglaskom na princip profesionalne nezavisnosti i povjerljivosti kroz zaštitu individualnih podataka.

Prepoznatljivost i jedinstvenost ovog procesa u odnosu na prethodne popise jeste transparentnost u svim njegovim fazama, od pripremne, preko faze implementacije pa sve do završne, odnosno faze objave konačnih rezultata popisa. U tom cilju Uprava za statistiku je:

- ✚ objavila Metodologiju popisa i popisne upitnike na internet stranici Uprave za statistiku;
- ✚ javno komunicirala o nastalim neplaniranim izazovima sa kojima se susretala tokom terenskog rada: zahtjevi Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama (AZLP), pojačane kontrole izazvane korišćenjem "piši-briši" olovaka i slično;
- ✚ javno komunicirala dinamiku popisivanja i time dodatno otvorila prostor za stručne rasprave i diskusije;

- tokom terenskog rada, redovno, odnosno dva puta nedeljno, izvještavala Parlamentarni odbor o svim prijavljenim nepravilnostima od strane 25 popisnih komisija i
- obezbijedila uslove za izradu softvera za kontrolu podataka o etničko-kulturološkim karakteristikama, koji će omogućiti svakom građaninu provjeru vjerodostojnosti podataka unešenih u bazu podataka na osnovu dobijenog duplikata Upitnika za lice.

KLJUČNI REZULTATI

U okviru priprema za popis u 2023. godini, a koje su realizovane prije 2023. godine, najvažnije aktivnosti su se odnosile na:

- implementaciju IPA projekta kojim su se, uz angažovanje više eksperata iz Slovenije, Letonije i Italije, razmatrale mogućnosti Crne Gore u vezi sa načinom sprovođenja popisa u periodu od 2015. do 2018. godine;
- sprovođenje tradicionalnog pilot popisa, uz finansijsku podršku IPA projekta 2019. godine;
- pripremu Zakona o popisu, koji je usvojen u decembru 2022. godine i
- pripremu budžeta za realizaciju popisa u 2023. godini.

Definisan pravni okvir:

Pravni osnov za sprovođenje popisa u 2023. godini je:

- Zakon o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova ("Sl. list Crne Gore", br. 140/22 od 16.12.2022, 105/23 od 28.11.2023);
- Uredba o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa ("Sl. list Crne Gore", br. 025/23 od 06.03.2023, 098/23 od 31.10.2023, 107/23 od 29.11.2023, 113/23 od 15.12.2023, 119/23 od 28.12.2023) i
- Odluka o visini i rasporedu sredstava popisnim komisijama za finansiranje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini ("Sl. list Crne Gore", br. 073/23 od 21.07.2023, 102/23 od 17.11.2023, 113/23 od 15.12.2023).

Definisan metodološki okvir:

Metodološki osnov za sprovođenje popisa u 2023. godini je *Metodologija za pripremu, organizaciju i sprovođenje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godina* (u daljem tekstu: metodologija popisa). Metodologija popisa urađena je u skladu sa međunarodnim standardima kojima se utvrđuju zajednička pravila u prikupljanju podataka o stanovništvu.

Zbog izmjene Uredbe o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa, kao i zahtjeva Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, metodologija je ažurirana u dijelu perioda sprovođenja popisa i postupanja sa podacima tokom faze prikupljanja podataka. U tom smislu, popunjeni popisni upitnici su imali poseban tretman utvrđen Planom zaštite posebne kategorije ličnih podataka.

Definisan organizacioni okvir:

- uspostavljena organizaciona struktura popisa, kroz formiranje komisija;

- formirano 25 popisnih komisija, sa 265 članova na nivou jedinica lokalnih samouprava, sa ciljem direktne organizacije popisa na terenu;
- sprovedene sve logističke/organizacione aktivnosti u cilju pripreme popisa;
- 77 državnih instruktora uspješno je koordiniralo akcijom prikupljanja i kontrole podataka tokom terenskog dijela popisa, kroz angažovanje 433 instruktora i 3.107 popisivača;
- uspješno sprovedene obuke za 3.617 učesnika popisa na tri nivoa;
- završeno ažuriranje registra prostornih jedinica za potrebe sprovođenja popisa;
- pripremljeno više od 20 dodatnih uputstava, aneksa, internih pravilnika i instrukcija, koji su doprinjeli uspješnoj realizaciji popisa i implementaciji zahtjeva zainteresovanih korisnika koji su bili u skladu sa međunarodnim preporukama i relevantnim EU regulativama, kao i nacionalnim zakonodavstvom i
- izvršena priprema i testiranje aplikacije za unos i obradu podataka popisa sopstvenim kapacitetima Uprave za statistiku.

Definisana komunikacija sa javnostima:

- na web stranici Uprave za statistiku, kreiran poseban domen "Popis 2023";
- uspostavljen kontinuitet informisanja javnosti o nastalim neplaniranim izazovima tokom terenskog rada i dinamici popisivanja;
- učešće u radu na sedam sjednica parlamentarnog Odbora za praćenje primjene Sporazuma o uslovima za održavanje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova, kao i praćenje sprovođenja procesa popisa;
- priprema odgovora na više od 100 zahtjeva medijskih kuća i
- učešće i gostovanje u 20 emisija na temu popisa.

Pripremne aktivnosti Uprave za statistiku, uz učešće drugih organa definisanih Zakonom o popisu, rezultirale su uspješno sprovedenom fazom prikupljanja podataka popisa. Treba napomenuti da je ova statistička akcija sprovedena u godini u kojoj je urađeno i usvojeno niz strateških dokumenata zvanične statistike.

Detaljan pregled glavnih realizovanih aktivnosti dat je u nastavku izvještaja kroz dvije cjeline. Prva sadrži *Izveštaj o izvršenim poslovima popisa u 2023. godini*, a druga cjelina sadrži *Izveštaj o utrošenim sredstvima obezbijeđenih iz Budžeta Crne Gore za 2023. godinu*.

Izveštaj o izvršenim poslovima popisa u 2023. godini

1. Metodološke pripreme

Najznačajniji dio priprema za popis u 2023. godini odnosio se na definisanje metodoloških pravila i značenje izraza koji se koriste u popisu, kao i definisanje poslova svih učesnika popisa. Osnov za kreiranje metodologije popisa, sa jedne strane su relevantna međunarodna dokumenta, a sa druge strane, nacionalno zakonodavstvo koje reguliše pitanje popisa i zvanične statistike.

1.1 Pripremljena i objavljena Metodologija za pripremu, organizaciju i sprovođenje popisa u 2023. godini

Metodologija za pripremu, organizaciju i sprovođenje popisa u 2023. godini (u daljem tekstu: Metodologija popisa) urađena je u skladu sa međunarodnim standardima kojima se utvrđuju zajednička pravila u prikupljanju podataka o stanovništvu, od kojih su najvažnija:

- preporuke *Konferencije evropskih statističara za popise stanovništva i stanova 2020. godine*, a pripremljene u saradnji sa Ekonomskom komisijom UN-a za Evropu i Statističkom kancelarijom Evropske unije (EUROSTAT) i
- *Uredba 763/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta Evropske unije* o popisima stanovništva i stanova, kao i *Uredba 1201/2009* kojom se implementira Uredba 763/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta Evropske unije o popisima stanovništva i stanova u pogledu tehničkih specifikacija obilježja i njihovog raščlanjivanja.

Pri definisanju pitanja koja su obuhvaćena popisom, pored obavezujućih koja se prikupljaju shodno međunarodno definisanom popisnom regulativnom, obuhvaćena su i pitanja za nacionalne potrebe, što je u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom. Ova, neobavezujuća pitanja, odnosila su se, između ostalog, na prikupljanje podataka o licima, a koji se odnose na etničko-kulturološke karakteristike i karakteristike invaliditeta.

Metodologijom popisa detaljno su razrađeni i objašnjeni cilj popisa, jedinice popisa (lica, domaćinstva i stanovi) i njihova obilježja, kao i modaliteti u vezi sa pitanjima u popisnim upitnicima. Takođe, istom je objašnjen postupak popisivanja, kao i obaveze i zadaci učesnika u popisu. Radi obezbjeđivanja jedinstvenosti u sprovođenju popisnih aktivnosti, za sve učesnike popisa organizovana je obuka koja je održana neposredno prije početka terenskih aktivnosti.

Zbog izmjene Uredbe o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa, kao i zahtjeva Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, metodologija popisa je ažurirana u dijelu perioda sprovođenja popisa i postupanja sa podacima tokom faze prikupljanja podataka. U tom smislu, popunjeni popisni upitnici su imali poseban tretman utvrđen Planom zaštite posebne kategorije ličnih podataka.

Metodologija popisa je namijenjena državnim instruktorima i instruktorima. Objavljivanjem na internet stranici Uprave za statistiku (link: [Metodologija popisa](#)) postala je dostupna najširoj javnosti. Kao posebni dio Metodologije popisa, pripremljeno je **Uputstvo za popisivanje**, namijenjeno popisivačima, a koje sadrži sva neophodna metodološka objašnjenja koja se odnose na ciljeve popisa, jedinice popisa, njihova obilježja, kao i na obaveze i postupke popisivača u toku sprovođenja popisa.

1.2 Pripremljeni i objavljeni popisni upitnici i pripremljeni pomoćni popisni obrasci

Pripremljeni su i objavljeni sljedeći **popisni upitnici** koji su korišćeni za prikupljanje podataka na terenu:

- Upitnik za lice (P-1);
- Upitnik za stan i domaćinstva (P-2) i
- Kontrolnik (P-3).

Upitnici sadrže set pitanja definisanih Zakonom o popisu (članovi 9, 10 i 11), kao i odgovarajuće modalitete odgovora za svako pitanje, shodno međunarodnim regulativama i preporukama i definisanom Metodologijom popisa. Dodatno, članom 13 Zakona o popisu definisano je da se Upitnik za lice (P-1) sastoji od originala i duplikata, pri čemu se duplikat ostavlja u domaćinstvu.

Upitnici su štampani na ćiriličnom i latiničnom pismu, kao i na albanskom jeziku. Takođe, upitnici su pripremljeni i bili dostupni na uvid tokom popisivanja i na ostalim jezicima koji su u službenoj upotrebi i to: srpskom, bosanskom i hrvatskom, kao i na engleskom, ruskom, turskom, ukrajinskom i romskom jeziku. Navedeni upitnici su objavljeni na internet stranici Uprave za statistiku (link: [Upitnici](#)).

U cilju blagovremenog izvještavanja i praćenja procesa popisivanja, kao i obračuna finansijskih elemenata popisa, pripremljeni su **pomoćni obrasci**: Ovlašćenje za popisivača (obrazac P-4); Ovlašćenje za instruktora (obrazac P-5); Ovlašćenje za državnog instruktora (obrazac P-6); Obavještenje o dolasku popisivača (obrazac P-7); Raspored popisivača i prvi rezultati na nivou popisnih krugova (obrazac P-8); Dinamika popisivanja (obrazac P-9); Kontrola rada popisivača (obrazac P-10); Izveštaj državnog instruktora (obrazac P- 11); Javni oglas (obrazac P-12); Prijava za učesnike u popisu (obrazac P-13); Mapa popisnog kruga i podaci o popisnom krugu (Obrazac KSK-4P); Mapa statističkog kruga i podaci o statističkom krugu (Obrazac KSK-4G); Adrese u popisnom krugu; Finansijski obrasci; Obrasci za postpopisno istraživanje.

1.3 Identifikovane i pripremljene statističke klasifikacije za potrebe popisa

U cilju obezbjeđenja potpune međunarodne uporedivosti podataka u popisu, primijenjene su sljedeće **statističke klasifikacije** od značaja za realizaciju popisa:

- Klasifikacija zanimanja;
- Klasifikacija djelatnosti;
- Nacionalna klasifikacija obrazovanja (nivoi obrazovanja i oblasti obrazovanja);
- Spisak jedinica lokalnih samouprava;
- Spisak naselja i
- Spisak stranih država.

Klasifikacije zanimanja, djelatnosti i nacionalna klasifikacija obrazovanja su u upotrebi u zvaničnoj statistici i iste su objavljene na internet stranici Uprave za statistiku(link: [Klasifikacije](#)).

Za potrebe popisa, Uprava za statistiku je, u saradnji sa jedinicama lokalnih samouprava i Upravom za katastar i državnu imovinu, pripremila **spisak jedinica lokalnih samouprava i naselja** i njihove granice.

1.4 Priprema postpopisnog istraživanja

U skladu sa Zakonom o popisu, Uprava za statistiku je pripremila **postpopisno istraživanje**, sa ciljem ocjene obuhvata popisa i kvaliteta podataka prikupljenih popisom. Urađen je dizajn i izbor uzorka kojim je predviđeno da se postpopisno istraživanje sprovede na reprezentativnom uzorku od 66 popisnih krugova (ukupan broj popisnih krugova je 4.300), kojim je obuhvaćena cijela teritorija Crne Gore

Tokom 2023. godine, pripremljeni su instrumenti za postpopisno istraživanje i to: Metodologija za postpopisno istraživanje, Uputstvo za kontrolore, kao i upitnici i obrasci koji su korišćeni u postpopisnom istraživanju koje je sprovedeno u januaru 2024. godine.

2. Organizacione pripreme

Preduslov za primjenu Metodologije popisa, odnosno sprovođenje terenskih aktivnosti prikupljanja podataka bile su uspješno sprovedene organizaciono-logističke pripreme. Time su stvoreni uslovi da sve aktivnosti budu sprovedene na vrijeme, odnosno da zadovolje potrebe organizovanja najmasovnije statističke akcije.

2.1 Komunikacija sa EUROSTAT-om u vezi monitoringa popisa

Tokom 2023. godine kontinuirano je održavana komunikacija sa EUROSTAT-om u cilju organizacije monitoringa procesa sprovođenja popisa. Detalji komunikacije između Uprave za statistiku i EUROSTAT-a dostupni su na internet stranice Uprave za statistiku (link: [Zahtjevi i odgovori](#)).

2.2 Izrada podzakonskih akata i izmjene i dopune Zakona o popisu

Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 09. 02. 2023. godine, donijela *Uredbu o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa* (Sl. list Crne Gore", br. 025/23 od 06.03.2023). Ista je mijenjana četiri puta („Sl. list Crne Gore", br. 098/23 od 31.10.2023; „Sl. list Crne Gore", br. 107/23 od 29.11.2023; "Sl. list Crne Gore", br. 113/23 od 15.12.2023; „Sl. list Crne Gore", br. 119/23 od 28.12.2023) do krajnje definisanog perioda sprovođenja popisa od 3. do 30. decembra 2023. godine, sa referentnim momentom 31. oktobar 2023. godine.

Takođe, Vlada Crne Gore je, na sjednici od 30. juna 2023. godine donijela *Odluku o visini i rasporedu sredstava popisnim komisijama za finansiranje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini* (Sl. list Crne Gore", br. 073/23 od 21.07.2023). Ista je izmijenjena dva puta: "Sl. list Crne Gore", br. 102/23 od 17.11.2023 i "Sl. list Crne Gore", br. 113/23 od 15.12.2023.

Sa ciljem postizanja širokog društvenog dogovora i povjerenja u popisni proces, izvršene su izmjene i dopune Zakona o popisu, a koje su se odnosile na stvaranje mehanizama za omogućavanje kontrole unešenih podataka iz popisa za etničko-kulturološke karakteristike od strane građana ("Sl. list Crne Gore", 105/23 od 28.11.2023).

2.3 Izrada pravila, uputstava i ostalih dokumenata

U periodu prije i tokom terenskih aktivnosti prikupljanja podataka, Uprava za statistiku je donijela niz uputstava, aneksa (na metodologiju popisa i uputstvo za popisivanje) i instrukcija koje su bile neophodne zbog dodatnih zahtjeva i izmjena zakonskih i podzakonskih akata, od kojih su najznačajnija:

- *Uputstvo za popisivanje lica koja se nalaze u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija (UIKS), po kome Uprava za statistiku, u saradnji sa Ministarstvom pravde, organizuje i sprovodi popisivanje lica koja se nalaze u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija;*
- *Uputstvo za popisivanje crnogorskih državljana koji se nalaze na radu u diplomatsko-konzularnim predstavništvima, kao i članova njihovih domaćinstava.* Ovim uputstvom Uprava za statistiku, u saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova, organizuje i sprovodi popisivanje crnogorskih državljana koji se nalaze na radu u diplomatsko-konzularnim predstavništvima, kao i članova njihovih domaćinstava;
- *Uputstvo za popisivanje crnogorskih državljana koji vrše vojnu službu u inostranstvu, kao i članova njihovih domaćinstava.* Ovim uputstvom Uprava za statistiku, u saradnji sa Ministarstvom odbrane, organizuje i sprovodi popisivanje crnogorskih državljana koji vrše vojnu službu u inostranstvu, kao i članova njihovih domaćinstava;
- *Uputstvo za popisivanje stranaca koji traže i kojima je odobrena međunarodna i privremena zaštita u Crnoj Gori.* Ovim uputstvom Uprava za statistiku, u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, organizuje i sprovodi popisivanje stranaca koji traže i kojima je odobrena međunarodna i privremena zaštita u Crnoj Gori;
- Plan zaštite posebne kategorije ličnih podataka;
- Upravljanje rizicima informaciono-komunikacionih tehnologija u Upravi za statistiku;
- Pravilo za jačanje mjera sigurnosti, bezbjednosti i zaštite podataka popisa stanovništva, domaćinstava i stanova;
- Finansijsko uputstvo o raspodjeli, korišćenju i kontroli upotrebe sredstava namijenjenih popisnim komisijama za sprovođenje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini;
- Kriterijumi za obračun troškova predviđenih Odlukom o visini i rasporedu sredstava popisnim komisijama za finansiranje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini i
- Uputstva za korišćenje aplikativnih rješenja za fazu unosa podataka prikupljenih popisom.

Takođe, Uprava za statistiku je pripremila dodatne instrukcije od kojih se izdvajaju:

- Instrukcije u vezi ugovora, izjava i sporazuma za popisivače i instruktore;
- Instrukcija za angažovanje zaštitara za objekat u kojem je prostorija namijenjena za čuvanje potpunog popisnog materijala;
- Instrukcije u vezi sa uvođenjem dežurstava članova popisne komisije u periodu popisivanja;
- Instrukcije u vezi aneksa ugovora za popisivače i instruktore;
- Instrukcije za objavu ponovljenog javnog oglasa i odabir kandidata i
- Instrukcija za popisne komisije zbog produženja perioda sprovođenja Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini.

2.4 Priprema budžeta i obezbjeđivanje sredstava

Ukupna procijenjena vrijednost budžeta za popis za 2023. godinu bila je 4.937.780,00 eura. Utrošeno je 1.221.488,19 eura. Detaljan pregled realizacije budžeta dat je u drugom poglavlju ovoga izvještaja.

2.5 Priprema aplikativnih rješenja za unos i obradu podataka

Uprava za statistiku je, sopstvenim kapacitetima, razvila aplikativna rješenja, neophodna za svaku fazu popisa, od unosa do obrade podataka. **Programsku cjelinu** čine sljedeće aplikacije:

- Aplikacija za unos podataka;
- Aplikacija za dodavanje i ažuriranje podataka tokom unosa;
- Aplikacija za pregled unešenih podataka i
- Aplikacija za kontrolu kontigenta i evidenciju unosa. Praćenje dinamike unosa i tabele pregleda unešenih podataka (Aplikacija za administraciju).

Takođe, posebno je izrađena aplikacija koja će omogućiti *pregled unešenih podataka u vezi sa etničko-kulturološkim karakteristikama*.

Takođe, u toku je razvoj **dodatnih aplikacija** za potrebe popisa i to:

- Aplikacija za postpopisno istraživanje;
- Aplikacija za šifriranje polja djelatnosti, zanimanja i škola, primjenom automatskog, poluautomatskog i ručnog pristupa;
- Aplikacija za primjenu automatskih pravila logičke kontrole za ostala polja iz upitnika;
- Aplikacija za izvođenje polja tokom cijelog postupka obrade za potrebe diseminacije, a na osnovu unaprijed utvrđenih kriterijuma;
- Aplikacija za primjenu automatskih pravila za kontrolu i ispravku podataka koji se odnose na stanove i
- Aplikacija za tematsko tabeliranje.

2.6 Priprema i ažuriranje prostornog registra

Na osnovu Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore ("Sl. list CG", br. 54/2011, 26/2012, 27/2013, 62/2013, 12/2014, 3/2016, 31/2017, 86/2018 - Odluka US CG, 3/2020 i 92/2022.), **teritoriju Crne Gore čine**: Prijestonica, Glavni grad i opštine (u daljem tekstu: jedinice lokalne samouprave). Pri tome, teritoriju jedinice lokalne samouprave čine naselja koja su utvrđena navedenim zakonom i posebnom odlukom jedinice lokalne samouprave. Takođe, granice područja naselja određuju se odlukama skupštine jedinica lokalne samouprave, u skladu sa ovim zakonom.

U skladu sa navedenim, za potrebe organizacije terenskog rada prikupljanja podataka, naselja su podjeljena na **1.786 statističkih krugova (SK)** i **4.300 popisnih krugova (PK)**.

Shodno Zakonu o popisu, ažuriranje statističkih i popisnih krugova, što je u nadležnosti Uprave za katastar i državnu imovinu, Uprave za statistiku i jedinica lokalnih samouprava, započeto je u 2021. godini (za potrebe prvobitno planiranog popisa), a najveći dio aktivnosti je sproveden tokom 2022. i 2023. godine.

Kontinuirano su održavani sastanci sa predstavnicima jedinica lokalnih samouprava vezani za utvrđivanje i dogovaranje principa rada, u zavisnosti od postojanja odluke o naseljima i elaborata o granicama naselja. Takođe, u pripremnom periodu završen je terenski rad na ažuriranju opisa granica statističkih i popisnih krugova, kao i grafički prenos utvrđenih granica svih teritorijalnih jedinica preko *Smart Portala* Uprave za katastar i državnu imovinu. Realizovana je javna nabavka nadogradnje postojeće softverske platforme *Smart Portala* Uprave za katastar i državnu imovinu, kojom je riješeno pitanje generisanja mapa za potrebe popisa.

Posebna pažnja je posvećena kontinuiranoj saradnji sa Upravom za katastar i državnu imovinu, Ministarstvom javne uprave, Glavnim gradom Podgorica i opštinama Tuzi i Zeta, sa ciljem prevazilaženja problema nastalih usljed preklapanja granica naselja koje su ove opštine dostavile Upravi za statistiku i Upravi za katastar i državnu imovinu. Dodatno, postignut je dogovor sa Glavnim gradom Podgorica, u cilju prevazilaženja problema nastalih sa pojavom „naselja u naselju“ u okviru gradskog naselja Podgorica.

Presjek stanja broja naselja, statističkih i popisnih krugova u registru prostornih jedinica dat je u narednoj tabeli:

Naziv jedinice lokalne samouprave	Broj naselja	Broj statističkih krugova	Broj popisnih krugova
Crna Gora	1 462	1 786	4 300
Andrijevića	25	31	50
Bar	87	100	335
Berane	42	55	155
Bijelo Polje	137	168	318
Budva	80	87	181
Cetinje	94	113	183
Danilovgrad	100	115	151
Gusinje	9	15	28
Herceg Novi	30	51	213
Kolašin	70	75	97
Kotor	56	78	168
Mojkovac	15	32	55
Nikšić	141	180	427
Petnjica	24	27	41
Plav	22	32	56
Pljevlja	159	175	293
Plužine	43	50	62
Podgorica	86	123	893
Rožaje	66	66	105
Šavnik	27	41	54
Tivat	13	17	89
Tuzi	47	47	79
Ulcinj	39	44	117
Žabljak	28	36	56
Zeta	22	28	94

2.7 Sprovedeni postupci javnih nabavki za potrebe popisa

U cilju uspješne realizacije popisa, sprovedeni su sljedeći **postupci javnih nabavki**, a za koje su Ugovori dostupni na internet stranici Uprave za statistiku (link: [Ugovori](#)).

1. Usluge štampanja i dostave obrazaca za popis stanovništva, domaćinstava i stanova, otvoreni postupak, broj postupka 42269 od 31.03.2023. godine, Partija II;
2. Usluge putničkih agencija i slične usluge, otvoreni postupak, broj postupka 44417 od 12.04.2023. godine;
3. Kompjuterska oprema, otvoreni postupak, broj postupka 45071 od 20.04.2023. godine;
4. Javna kampanja za popis stanovništva, domaćinstava i stanova, otvoreni postupak, broj postupka 47309 od 06.06.2023. godine;
5. Pregradni paneli - izrada, transport i montaža, jednostavna nabavka, broj postupka 63266 od 17.10.2023. godine;
6. Izrada SKS komunikacione infrastrukture, jednostavna nabavka, broj postupka 63386 od 19.10.2023. godine;
7. Usluge distribucije i prikupljanje popisnog materijala, jednostavna nabavka;
8. Brendiranje prostora i PVC i *one vision* folija, montaža na terenu;
9. Materijal za zdravstvenu zaštitu (maske, dezinfekciona sredstva);
10. Usluge prevođenja;
11. Usluge dizajniranja obrazaca;
12. Izrada logotipa i
13. Kartonske kutije.

Za potrebe popisa, Uprava za katastar i državnu imovinu sprovela je sljedeće **centralizovane javne nabavke**:

1. Nabavka kancelarijskog namještaja, jednostavna nabavka, broj postupka 62827 od 09.10.2023. godine i
2. Nabavka kancelarijskog materijala, otvoreni postupak, broj postupka 45761 od 27.04.2023. godine - tri partije.

2.8 Formiranje komisija i izbor učesnika popisa, shodno organizacionoj strukturi

Za potrebe pripreme, organizacije i realizacije popisa stanovništva, domaćinstava i stanova, 13.01.2022. godine obrazovana je *Komisija za rukovođenje pripremama i organizacijom Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova*, a dana 24.01.2022. godine, četiri komisije za pripremu i realizaciju pojedinih popisnih aktivnosti :

- ✚ Komisija za metodološku pripremu Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova;
- ✚ Komisija za logističku podršku pripreme i sprovođenje Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova;
- ✚ Komisija za IT podršku pripreme i sprovođenja Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova;
- ✚ Komisija za ažuriranje registra prostornih jedinica kao podrška pripreme i sprovođenja Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova.

Ove komisije su prestale sa radom po završetku aktivnosti zbog kojih su bile obrazovane.

Takođe, 04.09.2023. godine, obrazovano je posebno upravljačko tijelo – **Komisija za koordiniranje pripremom i sprovođenjem Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini**. Istovremeno, obrazovane su još dvije komisije i to:

- ✚ Komisija za obavljanje poslova Državnog instruktora u Popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini i
- ✚ Komisija za obavljanje drugih specifičnih i pomoćnih poslova u realizaciji Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini.

Za potrebe kontrole organizovanja i realizacije popisa određeno je **77 državnih instruktora**.

Shodno članu 15 Zakona o popisu, za 25 jedinica lokalnih samouprava obrazovao je **25 popisnih komisija**, sa ukupno **265 članova**.

Popisne komisije u jedinicama lokalnih samouprava su putem javnih oglasa ugovorno angažovale **433 instruktora** i **3.170 popisivača**, Kriterijume za odabir učesnika popisa propisani su od strane Uprave za statistiku.

2.9 Obuke učesnika popisa

Sastanak sa **članovima popisnih komisija održan je** 19. septembra 2023. godine, sa ciljem da se ukaže na značaj realizacije popisa u kontekstu pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji, kao i da se članovima popisnih komisija ukaže na obaveze koje će imati u pripremama popisa. Sastanku je prisustvovalo 117 učesnika.

U periodu od 22 - 26. septembra 2023. godine održana je **petodnevna obuka**, za 77 državnih instruktora. Gostujući predavači, u cilju bolje pripremljenosti za pristup specifičnim grupama stanovništva, bili su predstavnici:

- ✚ LGBT Foruma Progres - Specifičnost pristupa LGBT osobama i istopolnim partnerima;
- ✚ NVO „Koračajte sa nama - Phiren amenca" - Pristup romskoj zajednici tokom popisa i
- ✚ UMHCG - Svrha i način prikupljanja podataka o invaliditetu i o osobama s invaliditetom.

U cilju obezbjeđivanja uspješnih obuka i jedinstvenog načina prezentovanja, po prvi put, Uprava za statistiku je, u saradnji sa Radio televizijom Crne Gore, pripremila audio-video prezentacije koje su omogućile uniformno držanje obuka na svim nivoima, na svim instruktorskim mjestima širom Crne Gore.

U periodu od 23. do 25. oktobra održana je **trodnevna obuka**, koja je ponovljena od 26. do 28. novembra za oko **450 instruktora**, u 25 jedinica lokalnih samouprava.

Takođe, **dvodnevne obuke**, za ukupno oko **3.300 popisivača** u 25 jedinica lokalnih samouprava, održane su 28. i 29. oktobra, kao i 25. i 26. novembra 2023. godine. Za potrebe obezbjeđivanja adekvatnih uslova za obuke popisivača, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, nauke i inovacija, obezbijedene su prostorije javnih ustanova, osnovnih i srednjih škola, po jedinicama lokalnih samouprava.

2.10 Promotivne aktivnosti i edukacija šire javnosti

Cilj javne kampanje „Popis 2023“ je bio podizanje svijesti domaće javnosti o svim aspektima ovog statističkog istraživanja i bolje razumijevanje prava i odgovornosti u realizaciji projekta. Zatim, podizanje nivoa stručnih znanja kod javnih i privatnih organizacija i institucija, kao i informisanje javnosti o organizaciji i realizaciji najobimnijeg i najkompleksnijeg statističkog istraživanja. Javna kampanja je pratila sve faze, prije terenskog rada, tokom i nakon terenskog rada. Ista je osmišljena na način da informiše (i edukuje), animira i motiviše građane na odziv i saradnju sa Upravom za statistiku.

Upravljanje informacijama i porukama koje je Uprava za statistiku slala javnosti imalo je, ne samo informativni, već i edukativni karakter, a realizovano je putem saopštenja za javnost, konferencija za medije, gostovanja u TV i radio emisijama na nacionalnom i lokalnom nivou, emitovanjem video materijala na društvenim mrežama i u medijima.

U periodu od 1. septembra 2023. godine do 31. januara 2024. godine, u medijima (elektronskim, štampanim, internet) bilo je ukupno 5.231 objava koje su se odnosile na Upravu za statistiku (u elektronskim medijima ostvareno je 629 objava -12%, internet medijima 4.369 -83,5%, štampanim medijima 233 -4,5%). U istom periodu, realizovano je oko 20 gostovanja predstavnika Uprave za statistiku na TV stanicama, a koja su prenijeta u 263 objave u medijima. Oko 100 zahtjeva od strane medijskih kuća je upućeno Upravi za statistiku na temu popisa u toku kampanje. Takođe, emitovano ukupno **6 video materijala** i to:

- video materijal kojim je najavljen javni oglas za instruktore i popisivače i poziv za prijavu građana (23.09.2023.);
- obavještenje o produženju javnog oglasa za instruktore i popisivače (2.10.2023.);
- obraćanje javnosti direktora Uprave za statistiku povodom početka popisa stanovništva, domaćinstava i stanova (3.12.2023.);
- izjava popisivača o početku popisa (3.12.2023.);
- obraćanje direktora Uprave za statistiku po isteku nedjelju dana od početka popisa, sa ciljem informisanja javnosti o broju popisanih lica, domaćinstava i stanova (10.12.2023.) i
- izjava popisivača o toku popisa (10.12.2023.).

Objavljeno je ukupno **10 Saopštenja za javnost**, koji su dostupni na linku: [Saopštenja. Održana je press konferencija za najavu početka Popisa 29.11.2023. godine](#), kojoj je prisustvovalo 26 predstavnika medija.

Jedna od aktivnosti javne kampanje odnosila se na *informisanje ciljnih grupa* (mediji, NVO, ambasade, međunarodne organizacije, državni organi, univerziteti, naučno-istraživačke institucije i drugi), kroz organizaciju informativno-edukativnih sastanaka o značaju realizacije Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini i benefita koje cjelokupno društvo ima od ovog statističkog istraživanja.

U vezi s tim, organizovani su i sastanci:

- Sastanak sa medijima – 29.09.2023. godine;
- Sastanak sa nevladinim organizacijama – 13.10.2023. godine;
- Sastanak sa ambasadorima i predstavnicima međunarodnih organizacija u Crnoj Gori – 16.10.2023. godine;
- Sastanak sa nacionalnim savjetima – 18.10.2023. godine i
- Sastanak sa akademskom zajednicom – 23.10.2023. godine.

Na internet stranici Uprave za statistiku je kreiran [link: Domen Popis 2023](#), na kojem su dostupni svi materijali namijenjeni korisnicima tokom pripreme i realizacije Popisa i objavljeni preliminarni rezultati popisa. Sadržaj domena obuhvata metodološke i prateće materijale, zakonsku regulativu, saopštenja za javnost, aktuelnosti, vizuelna rješenja javne kampanje, najčešća pitanja o popisu itd.

Oglašavanje na *društvenim mrežama* u toku Popisa je bilo intenzivno, kako bi se građani brže informisali i edukovali: o značaju i cilju popisa, o angažovanju na njegovoj realizaciji (poziv za javni oglas za instruktore i popisivače), o dešavanjima na terenu u toku realizacije popisa, kao i diseminaciji podataka. U tom smislu, bile su 36 objave na Instagramu; 33 objave na Twitteru i 32 objave na LinkedInu. Objave su uključivale:

- edukativne infografike o najvažnijim metodološkim pitanjima popisa;
- video animacije na crnogorskom i albanskom jeziku, uključujući ćirilično i latinično pismo;
- video materijale predstavnika Uprave za statistiku uključujući i popisivače;
- isječke sa gostovanja predstavnika Uprave za statistiku na televizijskim emisijama;
- saopštenja za javnost i
- informacije sa konferencija za medije.

Uprava za statistiku je od 21. novembra do kraja popisa organizovala *Info centar* u cilju direktne komunikacije sa građanima, putem dvije telefonske linije, kao i korisničke e-mail adrese. Građani su na taj način mogli dobiti potrebne informacije koje se odnose na popis, kao i podnijeti eventualne primjedbe što je, u krajnjem, uticalo na porast povjerenja građana, ali i pokazalo otvorenost i transparentnost rada Uprave za statistiku.

Ostale aktivnosti koje su relazovane u svrhu javne kampanje i prepoznatljivosti procesa popisa su:

- dizajniran [logo popisa](#) i definisan slogan popisa “*Svi smo važni*”;
- urađena 3 vizuelna rješenja za poster (1 prilagođen za oglašavanje na bilbordima) i 3 vizuala prilagođena za društvene mreže, za Google Ads i banere;
- odštampano 400 [postera](#) na crnogorskom i albanskom jeziku;
- urađena [animacija](#) i radio džingl za potrebe animiranja građana i podsticaj na odaziv i saradnju sa Upravom za statistiku;
- zakupljen marketing prostor u medijima, baneri, bilbordi i druge vrste outdoor oglašavanja i
- obezbjeđivanje i drugog promotivnog materijala kao što su majice, torbe, kape, sveske, rokovnici, hemijske olovke i druge vrste promotivnih instrumenata.

2.11 Distribucija i skladištenje popisnog materijala

Distribucija kancelarijskog i popisnog materijala po jedinicama lokalnih samouprava je izvršena u organizaciji Uprave za statistiku. Nakon prijema materijala, popisne komisije, u okviru jedinica lokalnih samouprava, bile su nadležne za njegovo pakovanje i distribuciju popisivačima.

Popunjeni popisni upitnici su imali poseban tretman, u skladu sa Planom zaštite posebne kategorije ličnih podataka, a koji se u praksi sprovodio uz primjenu pravila i obaveza svih učesnika, definisanih Metodologijom popisa. U tom smislu, metodologijom popisa propisano je obezbjeđenje posebnih prostorija za čuvanje popunjenih popisnih upitnika. Dopremanje popisnog materijala u prostorije Uprave za statistiku je organizovano od strane Uprave za statistiku i isto je izvršeno neposredno po završetku terenskog rada prikupljanja podataka. Materijal je skladišten u posebnim prostorijama Uprave za statistiku, u skladu sa navedenom metodologijom.

2.12 Priprema za unos podataka

U cilju pripremanja naredne faze popisa – unos podataka, obezbijedene su i opremljene prostorije za unos podataka. U tu svrhu, pripremljena je tehnička infrastruktura prostorija i donesen „Pravilnik rada na unosu i kontroli podataka popisa“, a kojim su regulisana opšta pravila ponašanja, rada, odgovornosti i nadležnosti u prostorijama gdje će se vršiti unos i kontrola unosa podataka.

3. Terenski rad prikupljanja podataka

U periodu od 3 - 30. decembra 2023. godine sprovedena je faza terenskog rada prikupljanja podataka. Prikupljeni su podaci od oko 200 hiljada domaćinstava, 670 hiljada lica i za preko 300 hiljada stanova.

Popisne komisije, državni instruktori, instruktori i popisivači uspješno su organizovali i sproveli sve popisne aktivnosti na teritoriji jedinica lokalnih samouprava. Popisne komisije su redovno i na zahtjev dostavljale izvještaje Upravi za statistiku u vezi sa svim nepravilnostima prijavljenim tokom neposrednog prikupljanja podataka.

Izazovi sa kojima se Uprava za statistiku susretala tokom terenskog rada bili su brojni, od kojih treba istaći:

- nedovoljan broj učesnika popisa u pojedinim jedinicama lokalnih samouprava. Ovaj izazov imale su i zemalja u regionu koje su sprovele popis, a isti je prisutan i tokom organizacije redovnih anketnih istraživanja. Na ovaj izazov Uprava za statistiku je reagovala tako što se jednom popisivaču davala mogućnost angažovanja na više popisnih krugova; preusmjerenjem popisivača iz susjednih jedinica lokalnih samouprava i produženjem terenskog rada popisa. Takođe, uvećani su iznosi prvobitno planiranih naknada za učesnike popisa, a u cilju povećanja finansijske motivacije za učesnike popisa;
- slučaj „piši briši“ je značajno uticao na izmjene planiranih kontrola rada učesnika popisa, kao i na dinamiku popisivanja. Naime, usljed otkrivanja korištenja olovke piši briši, rad na popisivanju tog popisnog kruga bio je stopiran za period utvrđivanja vjerodostojnosti do tada prikupljenih podataka;
- preporuka Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama koja se odnosila na svakodnevnu obavezu popisivača da popunjeni popisni materijal dostavljaju u prostorije popisne komisije, što je, u značajnoj mjeri, uticalo na planiranu organizaciju rada, kao i na način kontrola koje su sprovodili državni instruktori;
- zbog izmjena Zakona o popisu u dijelu uvođenja softvera za provjeru podataka prikupljenih tokom sprovođenja popisa (etničko - kulturološke karakteristike), bilo je neophodno uvođenje jedinstvenog *Statističkog ID broja na Upitniku za lice*. Naljepnice sa Statističkim ID brojem su tokom terenskog rada lijepljene na originalu i duplikatu Upitnika za lice. U vezi sa ovom aktivnošću, instruktori i državni instruktori su imali posebno zaduženje vezano za kontrolu postojanja naljepnice na Upitniku za lice. Nakon unosa podataka, Uprava za statistiku će pripremiti uputstvo namijenjeno građanima, u vezi korićenja *Statističkog ID broja* prilikom provjere vjerodostojnosti podataka unešenih u bazu.
- zahtjevi novinara sa veoma kratkim rokovima za dostavljanje odgovora. Javnost je bila veoma zahtjevnost u dijelu izvještavanja o popisu, ne samo u pogledu brojnosti zahtjeva, nego i vrlo kratkih rokova za dostavljanje odgovora. Uprkos ograničenim ljudskim resursima, uz dodatne napore, Uprava za statistiku je blagovremeno odgovorila na sve pristigle zahtjeve.

4. Ostale aktivnosti

Zbog specifičnih zahtjeva Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Uprava za statistiku je realizovala aktivnosti koje nijesu bile predviđene planom realizacije popisa. Svi zahtjevi, koji nijesu bili u suprotnosti sa metodologijom popisa i Zakonom o popisu su prihvaćeni.

Zaštita individualnih podataka

Tokom svih faza popisa, Uprava za statistiku je strogo vodila računa o zaštiti ličnih podataka prikupljenih popisom, u skladu sa Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, Zakonom o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova, kao i Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.

U tom cilju, propisan je set pravila definisanih Metodologijom popisa, kao i dodatnim uputstvima koja su se odnosila na ovu temu. Ova pravila su bila obavezni dio obuka koje su organizovane za učesnike popisa, kroz prezentacije o čuvanju podataka u skladu sa principima povjerljivosti zvanične statistike i zahtjevima Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama (AZLP). Dodatno, u skladu sa Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, svi učesnici popisa su, pored jasno naznačenih obaveza čuvanja podataka na osnovu Ugovora o djelu, potpisivali i **Izjavu o poštovanju principa povjerljivosti** kao dodatni instrument obezbjeđenja zaštite podataka.

Pored pravila koja su se odnosila na učesnike popisa, navedeni set pravila se odnosio i na obezbjeđenje adekvatnih prostorija u kojima se čuvao popisni materijal. Prostorije su bile obezbijeđene, kako za popisne komisije u okviru jedinica lokalnih samouprava, tako i za potrebe Uprave za statistiku nakon dopremanja potpunog popisnog materijala.

Zahtjevi Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama (AZLP)

Kontrolu tretmana ličnih podataka izvršila je AZLP, kako u Upravi za statistiku, tako i u određenim jedinicama lokalnih samouprava. Shodno preporukama Agencije, neposredno prije početka terenskog rada, izvršeno je ažuriranje metodologije popisa, a koje je dostupno na internet stranici Uprave za statistiku (link: [Metodologija popisa](#)).

U skladu sa navedenim, izmjene metodologije popisa su se odnosile na označavanje prostorija u kojima je smješten popunjeni popisni materijal, kao i označavanje fascikli u kojima se isti nalazio. Dalje, preporuke su se odnosile i na svakodnevnu obavezu popisivača da popunjeni popisni materijal dostavljaju u prostorije popisne komisije što je u značajnoj mjeri uticalo na povećanje iznosa utrošenih finansijskih sredstava, koja se odnose na putne troškove popisivača i instruktora, kao i na način kontrola koje su sprovodili državni instruktori.

Shodno navedenim preporukama, Uprava za statistiku je donijela *Plan zaštite posebne kategorije ličnih podataka* koji je bio sastavni dio prezentacija za obuke učesnika popisa na svim nivoima.

Izveštaj o utrošenim sredstvima, obezbijeđenim iz Budžeta Crne Gore

1. Pregled odobrenog i realizovanog budžeta

Ukupna planirana, odnosno tražena sredstva u 2023. godini za organizaciju i sprovođenje popisa iznosila su 4.937.780,00 eura, od čega se na aktivnost: „Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini“ odnosilo 4.711.330,00 eura, a na aktivnost: „Objedinjene javne nabavke namijenjene za potrebe popisa stanovništva“ 226.450,00 eura.

Nakon svih promjena, odnosno preusmjeravanja sredstava tokom godine, u fazi predpopisnih i samih popisnih aktivnosti, **budžet** za Popis u 2023. godini iznosio je 4.724.181,14 eura, i to: za aktivnost „Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova“ 4.502.696,35 eura, a za aktivnost „Objedinjenih/centralizovanih javnih nabavki namijenjenih za potrebe popisa“ 221.484,79 eura.

Ukupna realizovana sredstva, na dan 31.12.2023. godine, iznosila su 1.221.488,19 eura, i to: 1.006.475,66 eura za aktivnost: „Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova“ i 215.012,53 eura za aktivnosti: „Objedinjene javne nabavke namijenjene za potrebe popisa“ i “ Upravljanje i Administracija”¹.

Javne nabavke su sprovedene putem ugovora, a za potrebe pripreme i organizacije popisa, od strane Uprave za statistiku i Uprave za katastar i državnu imovinu, u skladu sa Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o načinu planiranja i sprovođenja centralizovanih javnih nabavki.

U nastavku je dat **pregled sredstava za 2023. godinu**, zahtijevanih (planiranih), odobrenih (tekućih) i realizovanih:

u €

Aktivnost	Traženi/Planirani budžet	Tekući budžet ²	Realizovana sredstva
1. „Popis stanovništva, domaćinstava i stanova“	4.711.330,00	4.502.696,35	1.006.475,66
2. „Objedinjene/centralizovane javne nabavke namijenjene za potrebe popisa“	226.450,00	221.484,79	215.012,53
Ukupno:	4.937.780,00	4.724.181,14	1.221.488,19

2. Realizacija po aktivnostima

Popis, u smislu terenskog dijela, nakon više odlaganja, počeo je 03. decembra 2023. godine i trajao do 30. decembra 2023. godine, zbog čega se najveći dio plaćanja nije mogao realizovati do kraja 2023. godine.

Ukupan realizovani iznos sredstava za Popis u 2023. godini iznosi 1.221.488,19 eura, tako da procenat izvršenja, odnosno realizacije ukupnog budžeta iznosio **24,74%** planiranog budžeta. Zbog navedenih okolnosti, najveći dio budžeta, a koji se odnosio na plaćanje terenskih aktivnosti popisnih komisija jedinica

¹ Objedinjene/centralizovane javne nabavke obuhvataju sredstva u okviru programskog budžeta i to: dio sa Aktivnosti „Objedinjene javne nabavke“ i dio sa aktivnosti „Upravljanje i Administracija“, a shodno donijetoj Uredbi o izmjenama i dopunama uredbe o načinu planiranja i sprovođenja centralizovanih javnih nabavki. U okviru aktivnosti “Upravljanje i Administracija” sredstva su utrošena za nabavku kompjuterske opreme za potrebe Popisa.

² Tekući budžet predstavlja budžet sa svim promjenama/preusmjerenjima koja su se desila tokom godine.

lokalnih samouprava (popisivači, instruktori i dr.), kao i ostalih postpopisnih aktivnosti (unos, kontrola i diseminacija), planiran je Budžetom za 2024. godinu i to za aktivnost: „Popis stanovništva, domaćinstava i stanova“ u iznosu od 7 396 489,88 eura. U nastavku je dat pregled utrošenih sredstava, na dan 31.12.2023. godine, za realizaciju Popisa, po aktivnostima:

Aktivnost: „Popis stanovništva, domaćinstava i stanova“:

u €

Pozicije rashoda - Aktivnosti popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini u Crnoj Gori	Tekući budžet	Realizovana sredstva
4127- Ostale naknade	450.616,00	103.066,03 OPK, komisije za pripremu popisa
4131 – Administrativni materijal	22.000,00	20.178,04 Kancelarijski materijal-1.148,35 Materijal za zdravstvenu zaštitu – 7.000,18 Ostali materijal - 12 011,69
4141 – Službena putovanja	301.985,00	162.329,29 Obuke i terenski rad: -Smještaj 115 640,77 -Dnevnice i troškovi prevoza 46.688,52
4142 – Reprezentacija	1.800,00	302,50
4147 – Konsultantske usluge	10.000	4.719,00
4149 – Ostale usluge	273.208,00	266 750,24 Štampa upitnika 150.952,30 Usluge prevođenja 6.874,44 Medijske usluge 88.295,66 Ostale usluge 20.627,84 (OPK, Izrada SKS komunikacione infrastrukture, Izrada dizajna, Usluge transporta popisnog materijala)
4153 – Tekuće održavanje opreme	3.000,00	0,00
4171 – Zakup objekata	54.551,21	572,68
4191 – Ugovori o djelu	3.385.536,14	448.557,88 (OPK, Naknade instruktorima i popisivačima, ažuriranje popisnih krugova)
Ukupno:	4.502 696,35	1.006.475,66

Aktivnost: „ Objedinjene/centralizovane javne nabavke namijenjene za potrebe popisa“

u €

Pozicije rashoda – „Objedinjene/centralizovane javne nabavke namijenjene za potrebe popisa“	Tekući budžet	Realizovana sredstva
4415-Izdaci za opremu (Aktivnost „Upravljanje i administracija“)	141.156,00	Kompjuterska oprema - 136.887,30
4415-Izdaci za opremu (Aktivnost „Objedinjene javne nabavke“)	30.248,79	Kancelarijska oprema-namještaj - 28.072,00
4131- Administrativni materijal	50.080,00	Kancelarijski materijal - 50.053,23
Ukupno Javne nabavke:	221.484,79	215.012,53

Imajući u vidu navedeno, na dan 31. 12. 2023. godine, za Popis je bilo utrošeno **1.221.488,19 eura, odnosno 24,74 % od planiranih sredstava.**